

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1909, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

N:r 9
September

Prenumerationspris:
1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt
och 30 öre pr fjärdedels år.
Lösnummer 10 öre.

För redaktionen:
RUTH GUSTAFSON
Hagagatan 18, IV. ö. g.
STOCKHOLM.

Annonsér å sista sidorna
pris 15 öre pr mm.
För expeditionen:
Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, I
Stockholm.

1909

Vad vi vunnit.

Jättestriden är nu över och begränsad till vissa organisationer. Det har varit en prövningens hårda strid, då allt borgerligt-kapitalistiskt greps av yrsel och svetsades ihop mot arbetarnas fruktansvärda försök att "slå den gamla, lagbundna samhällsordningen över ända."

Men vilken mångfald av lärdomar har ej den stora striden givit oss! Vi ha på en månad lärt mera än på år under vanliga förhållanden.

Jättelockouten-storstrejken kastade ett blixtsken över samhället och dess försvarare, alla masker rycktes bort från annars "arbetarvänlighet" hycklande anleten, och vi sågo deras verkliga jag. Vi lärde oss: "I strid måste vi blott lita på oss själva, på vår egen solidaritet".

Den obrottsliga solidariteten har även satts på hårt prov och genomgått sitt elddop. Med bävan och raseri ha våra fiender sett att hos den stridande arbetarklassen växt upp en åskådning, härdad i livets bittra kamp i förhoppning om en lyckligare framtid.

Den kämpande arbetarklassen kan inte krossas — dess tid kommer oemotståndligt, massornas befrielse kan ingen i världen hindra. Då tiden är mogen är skörden vår.

Kvinnorna ha under denna tid visat ett prov på samhörighet med sina män som är långt över vad vi vågade hoppas på. Det är dubbelt glädjande och det inger de största förhoppningar för framtiden.

Dennaorstrejken har förmått mera än hundraden agitationsföredrag kunnat vinna. Den har gjort tusenden arbetarkvinnor *förstående* för arbetarrörelsen och för *klasskampens betydelse*, och den har framförallt lärt oss alla att tvivla på utjämnandet av klyftan mellan klasserna, så länge nuvarande samfundsförhållanden äro rådande.

Kvinnorna ha även lärt sig *solidaritet*, de ha i stort sett visat, att de när det gäller, veta sin plats. En mängd detaljer från striden ha visat detta *faktum*.

Härefter kunna vi räkna på ett nytt moment i arbetarklassens kamp för frigörelse: kvinnornas intensiva bekämpande av orätt och förtryck och deras uppoffrande hängivenhet för sina familjer och därmed ännu mer för *den klass* de tillhöra.

De vunna lärdomarna äro klasshatet uppifrån, den avslöjade "frisinnade" pressens "arbetarvänlighet", kvinnornas förståelse för *arbetarrörelsen, för klasskampens fortsättande och solidariteten*.

Med dessa lärdomar gå vi i nästa strid mot kapitalismen betydligt starkare än hittills, och dessa lärdomar ha gjort arbetarrörelsen ännu starkare än någonsin.

Solidaritet, enighet ha vi lärt oss, och det kommer till stor del att bli kvinnornas förtjänst att det icke lyckats, eller kommer i stridens avveckling att lyckas, för arbetsgivarna att genom *utsvältning* krossa vår klass' enda värn, våra *organisationer*. R. G.

Kvinnor och religion.*

Det har sagts att när kvinnan får rösträtt och "kommer till makten", så skall detta bland annat yttra sig däri, att våra riksdagsledamöter skola komma att rekryteras från huvudsakligast prästerligt och militärt håll.

Vi veta alla att societetsvärldens ytliga modedocka är svag för allt vad uniformer heter, för bjevsgrannlåt. Och kanske är det också en annan omständighet, som gör att dessa parter dragas så tillsammans: bådas låga andliga bildningsgrad, bådas konventionalism, bådas faddhet och många gånger också — råhet. Ty en s. k. överklasskvinnan kan vara rå. Att den andra parten utan många undantag visat sig vara i besittning av denna bracksvenska dygd veta vi — vårt dyrt betalda lysande elände alstrar denna från menige man till de högsta topparna.

Och för övrigt är det ju helt naturligt, att överklasskvinnan troget står vid sin mans sida, då det gäller att slå ett slag för reaktionen eller storborgardömet.

Likaså vore det också naturligt att arbetarekvinnan stode vid sin mans sida i kampen mot våld och förtryck. Men är det så givet att hon gör detta? Nej, det är det sannerligen inte, ty den som står något a jour med arbetarevärldens och hemmens intime, vet, att kvinnan med den makt hon har som maka och mor o. s. v. ofta söker påverka mannen i riktning mot den socialdemokratiska rörelsen. Och man vet, att det givits fall då hon i detta syfte gjort livet så surt för honom att han måst avsäga sig åtminstone detaljativa arbetet i dess tjänst. Men sådant får naturligtvis skrivas på oförståndets och okunnighetens stora och mörka konto.

Dock, varför står hon så oförstående för mannens politiska arbete, ack varför är hon så okunnig, så efter? Ett sanningsenligt svar är: religionen, klerikalismen. Denna mörka makt har under århundraden omtöcknat och fördummat hennes förstånd, hon "tror" i allmänhet blint, eller åtminstone tror hon att hon gör det. Titta bara på den i dubbel mening dystra skaran —

* Red. ställer gärna Morgonbris öppen för saklig diskussion i den fråga, varom ovanstående artikel handlar och äro våra läsare välkomna med inlägg för eller emot förf. åsikt. Vi tro att denna fråga kan tarva en belysande diskussion, vilken torde kunna reda ut begrepp och föreställningar om "Kvinnan och religionen".

ty till guds hus går man merendels i svart, prästerna tåla inte den onda världens friska färger. Man skall kläda såväl sin lekamen som sin själ i begravningsdräkt! — då den går till eller från kyrkan, och nog skall man finna, att den största procenten av denna härstammar från den gifta arbetarekvinnans led. Det är tröstlöst att se detta kristliga tålmod, denna slaviska undergivenhet och framförallt denna orubbliga okunnighet, som avspeglar sig i deras ansikten, då de träda ut ur det tempel prästerna kalla för guds, men som de själva lagt beslag på för egen vinnings skull. Ingenting hjälper. Underklasskvinnan fortfar att envist tro på en lära, som hon inte förstår och med vars egen orimlighet hon aldrig gett sig tid att gå till botten.

Annat är det med överklasskvinnan. Hon låter inte religionen så behärska sig, att den drar ner henne i fördummelsens bottenlösa träsk. Nej, hon är slug. Hon använder den i välgörenhetstecknets heliga ändamål, och har den till god hjälp, när det gäller att gå med gott föredöme för t. ex. staccars fattiga statare, som klaga över att maten inte vill räcka till åt den talrika familjen. Då säger hon: Gå i kyrkan och sök bödens hjälp. Så gör jag.

Man har sagt, att ingen religion i världen har satt en sådan föraktets stämpel på just kvinnan som den kristna. Och att döma av bibeln så är det sant.

Kvinnan betraktas uteslutande som handelsvara ifråga om t. ex. äktenskap. Denna "affär" står helt på barbarisk grundvål och är av samma profana natur som vår boskapshandel. Och om några rättigheter för henne i något avseende kan det aldrig vara tal. Man kan verkligen av bibeln förstå, att något sådant kunde förekomma som att prästerna på sin tid på allvar tog upp frågan till diskussion om kvinnan verkligen var människa och om hon hade någon själ. Den helige Antonius säger också: "Kvinnan är brottets huvud, djävulens vapen. När du möter henne, så tro ej att du ser en mänsklig varelse framför dig, ej heller ett vilddjur, utan djävulen i egen person. Förty är hennes stämma som ormens väsende." Och den helige Johannes av Damaskus säger: "Kvinnan är en envis boricke,

ett odjur som bygger sitt näste i mannens hjärta, en okuylig belladonna, fridens svurne fiende, lögnens dotter, stigen varpå Adam drevs ur paradiset."

Som synes är det ganska smakligt och ändå är det bara en liten, liten explockning.

På dessa hemska läror, *ej av kvinnor skrivna*, utan av till celibat dömda munkar och präster, vilka aldrig en enda dag levat med oss människor och således inte veta, vad livet är, på dessa läror, som innebära dogmen om ett evigt helvete, de små barnens fördömelse, djävulens personliga tillvaro, o. s. v. tror kvinnan att hon tror. Undras hur den religion vi nu ha, skriven av "heliga" män, och som överflödar i orimlighet, hat och hätskhet, skulle tagit sig ut, om t. ex. kvinnan fått vara med om att göra den. Det är ju inte så gott att veta, förstås, ty kvinnan är nu en gång för alla en märkvärdig företeelse, men manne inte ändå man i denna religion då skulle kunnat leta upp något mera stänk av kärlek och försonlighet än vad nu är fallet. Mångsinniga kvinnor ha vi gott om — ingen är väl den andra lik — men vilken av oss skulle dock vilja vecka efter vecka över en församling, som inte består av annat än vanliga människor på gott och ont, utösa — så mycket värre att det sker i guds namn — de grövsta förbannelser eller uppläsa de i sedligt hänseende smutsigaste kapitel. Säkert äro de kvinnor räknade, som skulle vilja vara med om detta — förutsatt att de stodo i nivå med våra andliga förkunnares bildningsgrad naturligtvis — men kvinnan av folket anammar dock allt, som från detta håll bjudes henne så undergivet och kristligt tålmodigt, som om någon annan andlig spis aldrig för henne kunde vara tal. Och så länge som hon är så efterbliven och tror så blint och okritiskt på den barockaste lära som finns, så länge må hon inte brådska med sin politiska upphöjelse.

Det behövs ett oerhört upplysningsarbete att få henne från förstockad okunnighet och inbitna dogmer, och detta tarvar sannerligen radikalmedel. Att ta upp arbetet med gamla och ingrodda fördomar vore tröstlöst, det går inte; de gamla få leva och dö på sin "tro", men hos de unga är det, som alla nya, friska och rättfärdiga tankar skola inplantas.

Den unga kvinnan skall få veta, att också hon är en länk i människosläktet, men att detta bjuder henne att vårda sig själv och hävda sina rättigheter som människa och som kvinna. Vi skola inte rätta oss efter bibeln, utan efter naturens heliga och eviga lag och den bjuder kvinnan till samma plikter som mannen, men också tillerkänner den henne samma krav och rättigheter. Dessa senare har hon inte hittills kunnat som hon bort göra bruk av, därför att hon stannat efter mannen i den andliga växten och just därför har hon nu så mycket att ta igen. Vi få väl se, om hon skall lyckas!

Julia Ström.

En vårprinsessa.

*Du sitter i din stuga, du sömmar och du ler,
du kastar blicken rodnande från ovan och ner,
och dina få små tankar de dansa utan sans —
de dansa vårens boston i fönstersolens glans.*

*Se, drömmarna vandra över äng, över slätt,
de sjunga långa låtar av vals och polkett.
De tåga fram i låta led med hi och med hej,
de vandra och de vila först i kammaren hos mej.*

*Du lilla vårprinsessa, säj, kommer du en gång?
Se, hunderna står smyckade och gnolar bröllops-
sång.*

*Men du, du sitter tyst i din stuga och ler
och rodnar under ögonen och tror, att ingen
ser —*

Ture Nerman.

"Ett intermesso."

I nr 8 av Morgonbris förekommer en artikel »Ett intermesso» av Johannes Sköld, vilket föranlett ett svar av fru Anna B. Wicksell.

Vi vilja nu påminna att denna hr S. artikel var översatt från Vorwärts (som ju bekräftas av noten om jämförelser) och att reflexionerna voro byggda på denna översättning.

Att den icke först tillställdes fru Wicksell innan den infördes, beror till en del på att det knappast hunnits till det numret, men ännu mer på att Vorwärts var källan till artikeln, och att vi alltid i det längsta tro våra egna. Vi skola försöka om icke i nästa nr vi kunna lämna en förklaring från Vorwärts red., och ha vi således, så långt det blir möjligt, sökt att rätta ev. misstag.

Fru Wicksell skriver:

Fru redaktör!

Jag kan ej annat än djupt beklaga, att det ej beredd mig tillfälle att uttala mig rörande hr Joh. Skölds artikel

om den kvinnliga rösträttskongressen i London, innan den publicerades i Morgonbris. Mitt svar kunde då ha tryckts samtidigt — ifall det blivit något tryck av alls — och Morgonbris' läsare hade ej behöft vänta en hel månad på detta svar. Jag tvivlar icke på, att hr Sköld personligen är i god tro, han anger Vorwärts såsom sin källa, och jag vet, att den framställning, som han refererar, gått igenom en stor del av den tyska samt österrikiska och ungerska socialdemokratiska pressen. Vem som åter lämnat denna press dessa två historier, det vet man inte — får väl tyvärr aldrig veta det.

Vad jag däremot vet är, att hela denna framställning, i den mån den icke är direkt lögn, vilar på uppenbar förvrängning eller missuppfattning. Låt oss ta den första och viktigaste av historierna. Det faktiska här är, att på förfrågan av mrs Montefiore, huruvida enligt de nya stadgarna hennes förening »Adult Suffrage Society» kunde komma in i alliansen, ordföranden sin plikt likmätigt svarade nej. Allt annat, som hr Sköld anför rörande denna sak är osant.

För det första får den som läser hr Skölds framställning och icke är kunnig i engelska, närmast det intrycket, att mrs Montefiores förening är en kvinnlig rösträttsförening på den allmänna rösträttens grund. Kanske till äventyrs hr Sköld själv har denna föreställning. Detta är emellertid icke fallet. The adult suffrage society betyder »föreningen för rösträtt åt alla vuxna», den är m. a. o. en förening för allmän rösträtt, där detta begrepp utsträckts att gälla icke endast män utan även kvinnor. Dess medlemmar äro följaktligen också både män och kvinnor, och såvitt jag vet är flertalet därav män.

Men även den skildring hr S. lämnar av hela förloppet, är en enda väv av osanningar. Redan ett uppmärksamt genomläsande av min framställning av stadgerevisionen borde ha visat hr S. och även Morgonbris' red., att antingen Vorwärts eller jag härvidlag måste ha farit med lögn. Hr S. skriver:

»Då nu de aristokratiska suffragisterna sågo makten glida sig ur händerna och inför dem upprullades perspektivet av ett samarbete med The adult suffrage society, så kom deras ledare, fru Fawcett, med ett förslag, som genom sina verkningar skulle helt och hållet neutralisera det omtalade beslutet. Hon föreslog nämligen, att endast sådana förbund skulle få tillhöra det internationella samförbundet, som arbetade uteslutande för kvinnorösträtten — och med kvinnorösträtten vore då att förstå en

rösträtt efter samma skala som männens i de respektive landen.»

Av mitt referat över kongressen framgår nu tydligt, att det villkor för anslutning till alliansen, som det här är fråga om, nämligen att vederbörande föreningar skola arbeta uteslutande för kvinnorösträtten, alltid ända från alliansens stiftande år 1904 varit i kraft, och att det fortfarande är detta, endast med vissa särskilt uppräknade undantag, som livet och erfarenheten visat oss vara nödvändiga. Det förelåg alltså ingen som helst anledning för mrs Fawcett att framkomma med något sådant förslag, och det gjorde hon inte heller. Såvitt jag kan minnas, och så långt mina anteckningar visa det, var förloppet så, att mr Shaw, en manlig delegerad från The adult suffrage society, under debatten angående villkoren för de s. k. nya föreningarna framkom med en förfrågan, huruvida bestämmelsen om att dessa skulle ha kvinnorösträtten till sitt enda syftemål skulle hindra denna förening från att komma med, vartill ordföranden mrs Catt svarade, att såvitt hon kunde tolka denna bestämmelse, skulle så bli fallet. Mrs Montefiore sprang då upp och började ett långt anförande angående kongressens förmenta avoghet mot allmän rösträtt och hennes förenings förträfflighet; men som de närvarande visste allt vad de behövde veta om denna förening för att kunna se, att ordförandens tolkning var fullständigt korrekt, och kongressen hade mycket liten tid till sitt förfogande, föreslogs av miss Shaw, att debatten rörande denna fråga skulle anses avslutad, vilket även antogs med lagstadgad $\frac{3}{4}$ majoritet.

Rörande själva saken, riktigheten av ordförandens tolkning av stadgarna därhän, att den ifrågavarande föreningen ej kunde bli upptagen i alliansen, företogs såvitt jag minns, ingen som helst omröstning. Hade någon sådan ägt rum, hade den naturligtvis blivit enhälligt ty till och med hr Sköld bör väl kunna förstå, att en förening som arbetar för allmän rösträtt åt män och kvinnor ej kan sägas arbeta uteslutande för kvinnorösträtten. Det förefaller mig som om hr Sköld och Vorwärts och alla, som stå på samma sida, även borde kunna förstå, att det rent principiellt sett ej heller kan vara ändamålsenligt att göra gränserna för en sammanlutning av den art som den kvinnliga rösträttsalliansen, så vida. Vore de det, skulle exempelvis här i Sverige kunna anmäla sig till medlemskap i alliansen

icke endast Fredrika Bremerförbundet, som gjort mycket och gott arbete för den kvinpliga rösträtten, innan rösträttsföreningen kom till, utan även, låt oss säga, Frisinnade Landsföreningen eller hela socialdemokratiska partiet. Även dessa organisationer arbeta ju nu för kvinnorösträtt.

När hr S. — och jag förmodar även Vorwärts — emellertid såsom Mrs Fawcetts eller kanske till och med hela kongressens definition på kvinnorösträtt anför, att med detsamma vore att förstå »en rösträtt efter samma skala (!) som männens i de respektive landen», så är detta nästan den perfidaste av alla dessa osanningar. Alliansen är, som alla veta, politiskt neutral. Den har ej rätt att såsom sådan uttala sig för varken allmän eller privilegierad rösträtt; alliansens definition på sitt eget syftsmål lyder därför i *verkligheten* så här: »alliansens syfte är att arbeta för att skaffa alla länders kvinnor politisk rösträtt på samma villkor, som dessa länders män nu ha den *eller komma att få den*». Jag tror icke, att ens hr S. skall kunna ur denna definition utleta någon avvoghet mot den allmänna rösträtten. Jag skall här tillägga, att då jag varit medlem av alla kongresser sedan alliansens stiftande, jag nu börjar känna de ständigt återkommande medlemmarna personligen, och det är min fulla övertygelse, att därest man kunde företaga en omröstning för eller emot allmän rösträtt bland kongressens medlemmar, minst $\frac{4}{5}$, sannolikt $\frac{9}{10}$ skulle uttala sig *för* densamma. Och amerikanskan miss Anna Shaw som alltså, enl. hr S. utsago »strypte debatten», sade i sitt anförande, då hon yrkade på debattens avslutande: »Mig kan väl i all rimlighets namn ingen misstänka för att vara emot allmän rösträtt; i mitt land veta vi inte av annat än allmän rösträtt och kunna ej tänka oss annat. När jag kommer hit till Europa, till ett land, där privilegierad rösträtt härskar, så förefaller det mig som om jag flyttats tillbaka i politiskt barbari».

Jag kan här tillägga, att frk. Martina Kramers, som förutom att, såsom hr S. omnämner, vara socialdemokrat, också är alliansens korresponderande sekreterare, och sålunda den som har rätt att ex officio dementera i alliansens namn, även skickat ett beriktigande av hela framställningen till Vorwärts, men att detta — åtminstone intill för några veckor sedan — icke intagits i tidningen.

Angående den andra historien, den som angår mig personligen, kan jag

fatta mig kort. Den är nämligen dikt från början till slut. Jag blev aldrig föreslagen till styrelsemedlem, kunde alltså ej heller falla igenom, vare sig av den angivna orsaken eller av någon annan. Det är ju *möjligt* att några av kongressmedlemmarna privatim och underhand dryftat mig såsom kandidat, och att detta mött gensägelser från något håll — jag har också själv varit med att dryfta en hel del olika personers val, som sedermera aldrig ens nämndes officiellt. Hur därmed än må förhålla sig, är det emellertid *faktiskt*, att vid ett sammanträde dagen *efter* kongressen av ordförandena för samtliga vid kongressen representerade länder, vilket bl. a. skulle nominera de två icke självskrivna medlemmarna i den nystiftade s. k. anslutningskommittén, vilken har att pröva alla nya föreningars kvalifikationer — något som är lika viktigt som någonsin styrelsens funktioner — jag *enhälligt* uppställdes som kandidat, utan minsta spår till gensägelse från något håll. Sedermera blev jag också av styrelsen vald till medlem.

Själv var jag icke närvarande vid detta sammanträde, men ordföranden för Sverige, frk. Signe Bergman, var där och kan vitsorda riktigheten av det här sagda.

Slutligen får jag tacka hr S. för den vänlighet han visat mig personligen genom att i sin artikel leta fram ursäkter för att jag i mitt referat ej alls berört dessa rysligheter. Tyvärr kan jag ej ta dessa ursäkter åt mig — jag var verkligen närvarande vid varje möte under kongressen och från morgon till kväll, kunde därför — dess värre för mig — ej heller delta i en enda av de utflykter m. m. som erbjödos.

Utan att på något sätt göra mig skyldig till självförhåvelse, tror jag mig också kunna säga, att ingen av kongressens medlemmar är mera hemmastadd än jag i allt som gäller de nya stadgarna och deras tolkning. Jag var med i den kommitté, som *före* kongressen utarbetade det första förslaget, jag var ordförande i den subkommitté som *under* kongressen fick i uppdrag att utarbeta speciellt de paragrafer det här gäller, och jag var slutligen, fast jag ju icke tillhör någon engelsktalande nation, medlem av den redaktionskommitté som *efter* kongressen skulle genomgå och bestämma den slutgiltiga — engelska — ordalydelsen. Så jag tror, att jag här vet vad jag talar om.

Lund i augusti.

Anna B. Wicksell.

Til Morgenbris.*

Litt fra Norge.

Deres redaktør og ordfører, fru Gustavson med hvem jeg er blit en god ven siden jeg ifjor var paa deres kvindekongres, anmoder mig i et brev om at skrive litt til Morgenbris om vort arbeide her hjemme i Norge.

Det er med glæde jeg efterkommer denne anmodning, ti jeg ser derved en begyndelse til det samarbeide som bør være mellem os arbeiderkvinder i nabolændene: Sverige og Norge.

Det er endel nye planer vi har lagt for vort arbeide nu, og det er disse, som nu skal føres ut i livet og som vi i en nær fremtid har tænkt at se litt frugter av.

Jeg vil nævne vort nye kontor, vort blad, som nu skal utkomme og vort valgarbeide for høstens valg.

I Morgenbris for februar maaned, finder vi en artikel, omhandlende vort nye kontor, som da var besluttet oprettet. Denne var imidlertid litt misvisende, idet, det av denne fremgaar, at det skulle være det politiske, kontoret i første række skul beskjaflige sig med, samt at dette ogsaa skulle utgi vort paatænkte blad.

Kontoret er imidlertid oprettet med den faglige landsorganisations hjælp, idet alle utgifter blir baaert av denne. Det er derfor fagorganisationen blandt kvinderne, som i første række skal varetages fra dette kontor.

Det skal ske, ved at samle oplysninger og statistik vedrørende de kvindelige arbeidsforhold samt deres levevilkaar i det hele. Forestaa de med raad og veiledning, i de mange og vigtige spørsmål vedrørende organisationen. Tillike forestaa agitationen og organisationen over det hele land.

Dette er kontorets første opgave; men ved siden av dette, i den utstrækning det lar sig gjore, vil alt av politisk interesse ogsaa besorges av kontoret, idet disse to ting: det faglige og det politiske er saa noie forbunden med hinanden, at der ikke kan trækkes noget helt skille. Kontoret blir saaledes det faste tilknytningspunkt i alt vort organisationsarbeide blandt kvinderne.

Det ser forresten ut til at kontoret iaar faar mest med det politiske at gjore.

* Med avsikt har red. icke översatt ovanstående till svenska, därför att genom detta och följande brev från Norge vi alla kunna lära oss förstå norska partivänner när de tala eller skriva.

Som det er dem bekjendt, har vi iaar stortingsvolg her i Norge og kvinderne skal for første gang delta i dette. Vi har derfor ett meget stort arbeide at utføre blandt vore kvinder, om ingenting skal gaa tapt for os.

Der blir drevet en stor agitation over det hele land fra vore mænds side, møte og store stevner hver eneste søndag; men ikke bare fra mændenes side, vi kvinder gjør ogsaa saa godt vi kan.

Vi kan desværre ikke rose os av, at vi har saa mange kvinder at sende ut i agitationens tjeneste; men de faa vi har, er ute omtrent hver lørdag og søndag paa forskjellige steder av landet. Og det gror. — Glædeligvis. — Flere og flere kvindeforeninger blir stiftet, kvinderne vaakner og kommer med i arbeide for vor store fælles sak: Arbeidernes frigjørelse.

Dette, at stadig fler og fler kommer med, gir os kraft og mot til med begeistring at arbeide vidre og vidre, og ikke gi tapt i kampen:

»Vi timrer smaat;
men timrer godt
veien frem til frihets slot!»

Vel et par maaneder har vi igjen til valget, da skal resultatet av vort arbeide vise sig.

Ved siden av den mundtlige agitation, har kvindeforbundets utarbeidet oprop, der er trykte og sendt alle de engere kvindeforeninger. Disse foreninger vil dele sig op i agitationskorps, som hver i sin kreds, gaar ind i hjemmene fer at sprede disse oprop, dette, for at naa hver enkelt kvinde, ogsaa de, som ikke vil, eller kan besøke vore kvindeforeninger. Paa denne made har vi tænkt at gaa frem.

Som jeg allerede har nævnt og som de forut er bekjendt med, har arbeiderpartiets kvindeforbund besluttet et utgi en avis for socialdemokratiske kvinder. Den skal bære navnet »Kvinden». Hvorfor det har drøiet med utgivelsen av denne, er forde vi før ikke har hat noget sted, hvorfra ekspeditionen kunne foregaa.

Nu derimot, naar vi har faat dette vort kontor, med sæde i »Folkets hus», vil alt i forbindelse med bladet ske herfra.

Første nummer vil utkomme 1:ste September d. a.

Denne avis, vil nu være av største betydning for vore kvinder, og bli et dygtig led i agitationen foræen valget, samtidig som den vil bli et bindeled i vort arbeide, saa vel utenlands, som her hjemme.

Hat...!

(För Morgonbris.)

Uti mitt bröst en eld så het, så klar nu brinner. —
Den elden gör att mod i striden ej försvinner,
den elden svallar upp min barm, ja, och ger mig kraft,
den mod och styrka ger mig, som förr jag ej har haft.

Ej är det kärlekseld, som uti bröstet flammar,
nej hatets låga röd, som orätten förbannar. —
O, du hatets helga eld för evigt tänd min barm,
gör mitt mörka sinne ljust, skänk styrka åt min arm.

Hell! Ett hell för dig du hatets helga, klara eld!
Må denna flamma som stämmer sinnet uti helgd
ej slockna, utan uti mitt bröst jämt brinna klar
tills i landet — rätt och kärlek överhanden tar.

Hulda Henricsson.

Av dette jeg har meddelt, vil de forstaa, at ogsaa vi Norske arbeiderkvinder kommer efter, jeg vil haape det ikke skal bli saa længe før vi kan se frugten av vor plan og vort arbeide.

Det var med beundring vi fulgte med i deres arbeide, da vi ifjor første gang hadde anledning til at være tilstede paa deres kongres, og siden gjennom deres avis. Vi forsøker me at lede vort arbeide frem i samme spor, og vi vil haape det skal lykkes.

Det er glædeligt for os at se, at de følger med i vort arbeide saa godt de formaar. Det er vort haap nu, naar ogsaa vi faar vort lille blad, at et godt samarbeide maa komme istand, at et likesaa inderlig baand maa bli knyttet mellem os Svenske og Norske arbeiderkvinder, som der er mellem vore mand, klassefæller.

Med disse ord,
En hilsen til alle Sveriges arbeiderkvinder fra

Norske partisøstre
Helga Thorsen.

Kr. a. 23/7 09.

MORGONBRIS är arbetarekvinnornas egen tidning. Det är därför allas vår plikt att energiskt arbeta för Morgonbris' spridning.

Straffet.

Det är natt. Genom en trekantig reva i rullgardinen sticker en månstråle in på majorens ansikte, där han ligger med sin knöliga näsa i vädret och ögonen stelt vidöppna. I sängen bredvid formar en människokropp under det mörka täcket berg och dalar, och ljuset glider över grånat kvinnohår på ett huvud, begravet i kuddar, dolt i mannens skugga. Det ljuder plötsligt en snyftning, vild som ett stävjat skri, från kvinnan i sängen. Majoren rycker till, kniper ihop ögonen under en förtvivlad grimas och brummar hastigt liksom förskräckt:

— Sover inte du heller!

Frun lägger sin hand trevande över hans bröst och mumlar tonlöst:

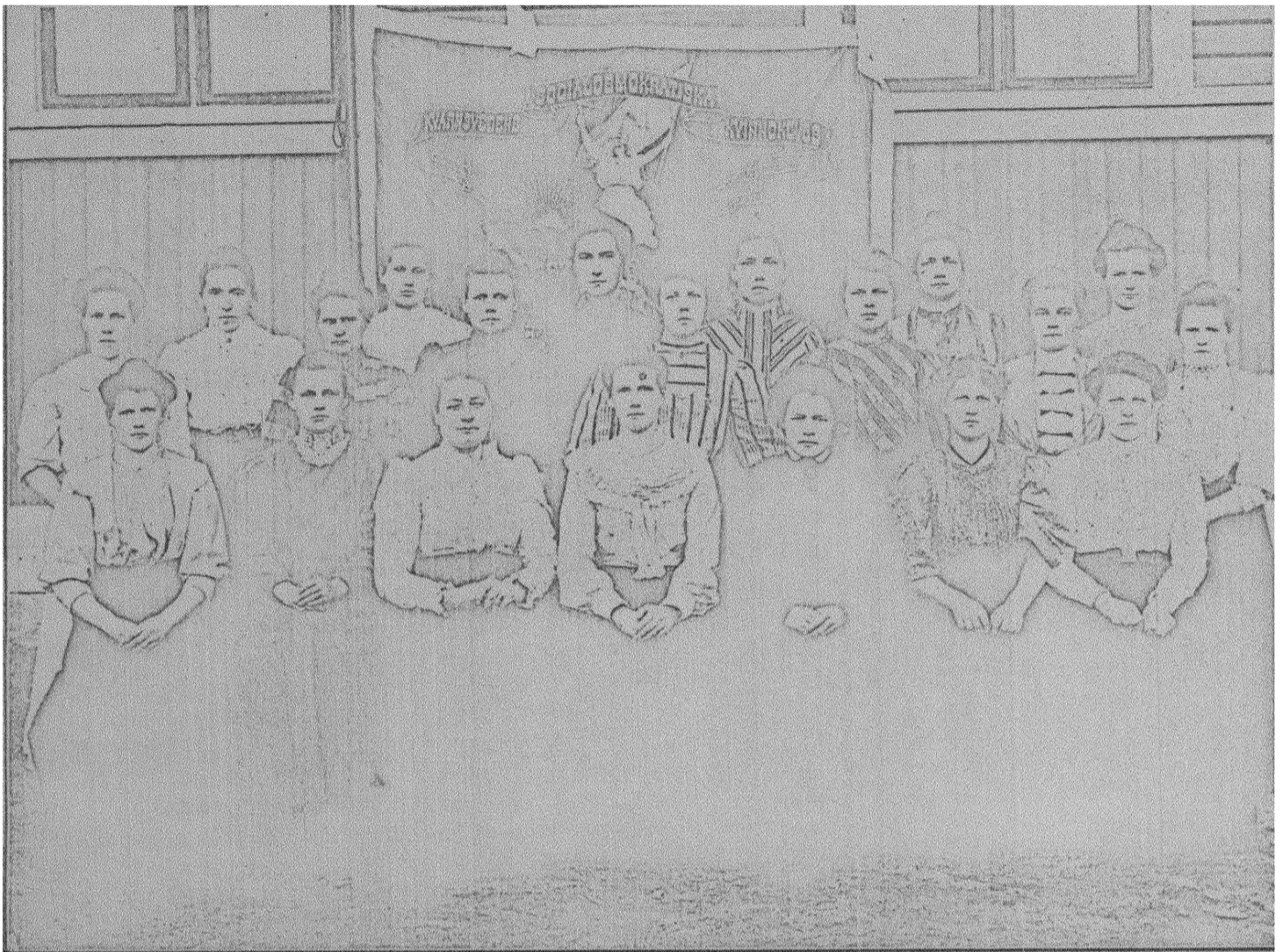
— Han kommer sent i kväll-också...

— Ja, om han bara kommer... Det var du som lät honom gå. Varför stängde du inte in honom, som jag sagt?

Frun: — Han lovade att bara bli borta en halvtimme. Och efter den förmaning du gett honom i går trodde jag mig kunna lita på hans ord.

Majoren: — Vad hjälper det att gråla, vad hjälper det att be? Jag ger mig fan på att när han äntligen orkar släpa sig hem, är han full som ett djur, som vanligt... Det är en läcker pojke vi har, en son att vara stolt av! Det måtte kännas skönt att vara mor till ett vrak. Mitt fadershjärta sväller av belåtenhet, när jag tänker på hans dater. I skolan slog han ut fönsterrutor och blev kvarsittare ... Och som volontär blev han föckad från regementet. Det var vackert, när översten i massen kom och sa: "Jag tror

(Forts. å sid. 7.)

KVARNSEVEDENS SOCIALDEMOKRATISKA KVINNOKLUBB sänder härmed sin hälsning till kamrater landet runt. Leve den socialdemokratiska kvinnorörelsen. A. J.

HÅLL UT!

*Skall då rätt och sanning aldrig segra,
skall ljuset aldrig över mörkret rå?
skall man alltid män'skorätt oss vägra,
skall vårt framtidsland vi aldrig nå?*

*Jo, framåt måste vi, vi ge ej vika!
Räck brodershanden åt varann, håll ut
i stridens hetta! O, må ingen svika,
och frihet, jämlikhet vi nå till slut.*

*Se våra fiender, tyranniets skara,
bak höga fästen kring sitt guld slå vakt.
Det guld, de rövat, girigt de försvara,
vi skänka dem ett kallt, ett stolt förakt.*

*Upp proletärer, släppen icke taget,
ännu är hoppet icke lagt på bår.
Vad vi förlorat uti sista slaget
vi ta det åter, segern skall bli vår!*

MONA.

volontär'n är lite' dragen?" Och han gjorde ställning och svarade: "Ja, översten, det var de sju sista suparna som knäckte mig!" Barmhärtighetens gud, man kan bli galen... Och när jag så tänkte lyckliggöra den hedervärda kontoristkåren genom att dit införa min son, en f. d. officersaspirant, så stjal han de pengar han skulle gå i banken med! Vem var det, som fick betala sextusen kronor? Det var jag, men det var namnet knappast värt, och det länsade mina medel.

Frun: — Varför river du upp i allt det gamla! Det blir ju inte bättre för det.

Majoren: — Jag skall krya upp mig med något. Kommer han hem och bråkar också i natt, slår jag ihjäl'en... Jag slår'en åtminstone, så han inte kan gå... inte ränna ut på en vecka. Jag skall lära den lymmeln att fördärva sina gamla föräldrars frid och göra av med deras fattiga styvvar. Om han själv går åt skogen, det bryr jag mig inte om längre. Bara det ville ske så fort som möjligt, så vi var av med'n!... Se så, nu vill jag sova!

Han vänder sig om på sidan och drar täcket upp över örat. När en lång stund gått, reser sig frun i sängen, lutar sig över honom och kallar:

— Klas... Klas, inte sover du?

— Vad vill du? frågar han saktmodigt.

— Det är en sak jag så länge tänkt fråga dig om, men jag har inte vågat. Nu har jag tagit reda på det, jag har frågat doktorn, nu kan jag inte hålla det för mig själv längre. Hur tror du att vår gosse blivit som han är?

Majoren, osäker: — Ja, var kommer all uselhet ifrån? Det kan visst ingen doktor hjälpa.

Frun: — Kommer du ihåg, när vi bodde som nygifta på fästningen, när du var kapten, hur vi roade oss? Det var ju vända kväll! Det gick på omgång mellan alla officerarna, men så att vi bjöd två gånger i varvet, eftersom vi var två som bjöds. Vi hade roligt. Vi drack!

Majoren: — Vi drack så lagom! Du var ju med. Söp gjorde vi då aldrig.

Frun: — Det var inte en natt, då vi inte var uppspelta, när vi la' oss.

Majoren: — Det var väl inte så besynnerligt; vi var ju nygifta.

Frun: — Vi höll i med det där, så länge jag anständigtvis kunde visa mig. Det har jag inte tänkt över förr. Har du?

Majoren: — Ja, det har jag nog... Men du ville själv.

Frun: — Jag visste inte bättre, och du hindrade mig inte.

Majoren: — Jag tänkte inte på det. Vem kan tänka på sån't? Naturen får ha sin gång. Vi var unga.

Frun: — Tror du inte Erik har tagit skada av det? Jag tror det. Jag har frågat mig för hos doktorn, inte som om det gällde oss, fast han väl begrep det ändå. Han sa': "Jag skall säga majorskan vad jag lärt av livet: den

gamle guden var barmhärtig, men naturen hämnas. Människorna har fått en strängare Jave än den de avsatt..." Så sa' han.

Majoren reser sig också upp i sängen: — Kan man hjälpa vad man gör?

Frun: — Straffet kommer ändå, du, straffet för att vi inte kunnat hjälpa vad vi gjorde. Det har hämnat sig på Erik och genom honom på oss. På visst sätt har jag blivit lugnare, sen jag fick veta det. Du har märkt jag spjärnar inte emot längre. Jag låter det gå. Jag gråter inte mera.

Majoren: — Du snyftade till just nyss.

Frun: — Jag kan inte låta bli alltid. Men jag låter det gå.

Majoren: — Du menar, det finns ingenting som hjälper.

Frun lutar sig in emot hans bröst. Deras grånade huvuden sjunker ihop. Hon viskar: — Det finns en sak som hjälper, det är döden.

Majoren: — Du menar... Erik?

Frun: — Nej, det skulle vi aldrig kunna överleva. Jag menar mig också... och...

Majoren rycker till: — Oss allesammans! Vi alla tre... genom vem? Det vill du jag skulle göra?

Frun: — Jag kan också göra det. Vi måste göra det. Vilken dag som helst kan Erik få tag i ett fruntimmer. Förstår du? Ännu är det räddning, han har inte fört det vidare — som vi. Klas, hör mig, det kan gå så lätt. Förstår du, när han nu kommer hem och raglar därinne och inte kan få ljus, inte hitta tändstickorna, så kommer han hit in till oss och bråkar, som han brukar. Då skall du bara hålla dig lugn, så han inte går och smäller dörren i efter sig, utan stannar. Så ramlar han omkull på golvet och blir liggande. Det har hänt förr. Eller också kan jag säga till honom att lägga sig på soffan. Det är inte första gången. Det gör han så gärna, så slipper han kläda av sig, för det har han svårt för.

Majoren: — Men vad skall det tjäna till?

Frun: — Jo, du, då stiger jag upp, när han somnat, och går bort till kaminen och stänger spället. Så sker det, Klas. Det går så lätt. Vi tar ett av våra vanliga pulver. Så somnar vi, och så blir vi fria, vi tre samman. På en gång somnar vi från alla våra sorger... och vaknar i himlen.

Majoren: — Jag tror bara på helvetet, för det enda jag känner är jorden.

Frun: — Tänk att vakna i morgon och stiga upp som i dag och gå och vänta på natten... Jag är så trött och ängslig. Jag kan ju säga mig själv att det värsta har inte kommit ännu. Han är så stark. Men tänk, när han blir sjuk, och han blir ofelbarligen sjuk. Han kommer en gång att yra alldeles plötsligt och krossa allt som finns i rummet och kanske slå oss ihjäl eller kasta sig ut genom fönstret. Och det kan hända att han bryter ut mot någon annan, mot någon främmande, så

häftig som han är. Han kan göra en olycka, som vi inte förmår bära, han har kanske redan, i denna natt, gjort det som betager oss räddningen.

Majoren, tonlöst: — Jag vill inte dö, jag kan inte dö, inte i natt! Beredelse måste jag ha. Hör du... jag ger dig lov... men gör det en gång... då också jag har varit ute. Vintern är ju lång, det dröjer ännu många månader förrän elden slocknar i kaminen. Du kan tåla dig... Hör, nu kommer han! Som han väsnas när han snavar i trappan. Om jag ändå inte skulle försöka det sista medlet: att slå! Så vet man då att man gjort allt.

Frun: — Låt bli det, han är starkare än du! O, nu har vi honom... Det är som när jag hörde dig själv komma hem om natten den tiden Erik var späd; samma steg, samma tag i låset, samma gnolande... Give Gud han slängde sig på sängen med detsamma!

Sonen ramlar med en våldsamt duns mot dörren till föräldrarnas sovrum, läsen spränges, och han rullar in på golvet under svordomar och skrån.

Majoren rusar upp i bara skjortan och släpar honom till soffan:

— Ligg där, uslingars avföda, och tig!

Erik: — Tiga... Nej nu skall vi prata? Nu skall ni få höra en historia, en lång historia, en hel roman, en kärlekssaga...

Frun, tänder ljuset: — Klas lilla, Klas, spring inte omkring på bara ben, du förkyler dig! Låt honom vara, nu har du ju lagt'en.

Majoren kryper upp och sätter sig i sängen.

Erik (lallar): — Kommer ni ihåg den vackra Stina, som vi hade i våras? Hon med de röda armarna, de röda kinderna och de röda läpparna och de långa röda flätorna?... Ja, ursäkta jag röjer mitt hjärtas svaghet för er, mina älskade föräldrar, men detta är en saga, som angår oss alla, hela vår lilla lyckliga familj... Jag älskade Stina, men mamma ville hon skulle flytta, när sommaren kom. Hon blev mindre presentabel, kan nog vara, men det hade sina skäl. Mamma trodde själv det var kryddkraftsaren på hörnet. Mammans skarpa öga tog den gången fel. Skälet ligger här... på denna soffa.

Han stiger upp från soffan och ställer sig på golvet, vänd mot föräldrarna, med händerna hårt knutna över sänggavlarna.

— Jag kommer från Stina i afton. Jag skulle inte förtalt en dylik småsak, om den verkligen varit någon småsak. Nu är det en händelse av intressant betydelse. Den sätter mig nämligen i den angenäma förpliktelsen att till er, min kära far och mor, framföra en vördsam lyckönskan till att ha blivit farfar, respektive farmor. Eder sonson bad om sin stumma vördnad. Stina hälsar också till sin gamla mat och, varför inte, svärmor!

Majoren vill rusa upp. Hustrun hål-

ler honom med våld, under böner tillbaka.

Frun: — Erik lille... jag är inte ond på dig. Jag ber dig bara tala sanning. Säg att du skämtar med din stackars mamma! Säg det, Erik, att det är ett roligt infall... Det är roligt... pappa tycker också det är bra påhittat... Kom och sätt dig hos mig, min gosse! Bry dig inte om att det ser ut som pappa gråter... vi har aldrig sett pappa gråta, aldrig i vårt liv, Erik, han kan inte gråta, det är bara hosta. Kom och viska till din mor: "Jag ville bara skrämma dig lite, mamma". Säg det, barnet mitt, så skall jag stiga upp och klä' av dig, så du slipper ha besvär med det, och lägga dig och ge dig kaffe i morgon.

Erik liksom vaknar upp: — Varför gråter far?

Frun: — Å, han är så dum, han tar allting för kontant vad man berättar!

Erik med en tunga som slår klick och det härjade ansiktet stelt som en mask:

— Det är vid min själ sant vad jag sagt, vart enda ord är sant. Det är jag som är skuld till det med Stina. Jag var tvungen att berätta det för er, annars kunde jag ju inte få en slant att ge henne.

Frun drar honom till sig: — När skedde det? Här i huset?

Erik: — Ja, det var en kväll jag kom hem och var full. Men inte värre än att jag kunde gå på tå utan att knuffa till möblerna.

Frun hjälper honom till ro. När hon kommer tillbaka, kryper hon i fasa in till sin man och viskar:

— Nu räddar oss inte ens döden mer.

(Ur "Menlösa barn".)

Algot Ruhe.

Heder åt dem!

Hur många människor få ej hela sitt liv igenom lida hån och smålek, bli trakasserad på alla uppånkliga sätt, ja, formligen vara en martyr för sina idéer och åsikters skull. Frälsningsarméns hyllare få t. o. m. många gånger ej gå oantastade på en öppen gata, vilket jag själv sett. De, som göra narr av sina medmänniskor för deras olika åsikter, äro obildade, ja, simpla individer.

Vilka som mest få veta av vad trakasserier, hån etc. vill säga, äro väl ändå vi socialdemokrater. Blott ett litet exempel.

En ung flicka — vars fadersnamn var rätt populärt inom den socialdemokratiska rörelsen, följaktligen även bland utom rörelsen stående som en smula följa med, — sökte en dag plats i ett »bättre» hem, men förvånans — vilket svar fick hon? Jo, kort och gott: »Vi vilja ej ha några socialister i vårt hem»...

Det känns nog litet svårt att få ett sådant svar. Med skäl kan man fråga: var detta en »bättre, bildad» familj,

som för det flickans fader var socialdemokrat ej vågade ta henne i sitt hus? Åtminstone var det ej den rätta, den naturliga bildningen som fanns här, ty en naturligt bildad person trakasserar ej någon för dennes åsikter, nej, tvärtom, den högaktar dem som vågar tänka fritt.

Så skulle man kunna hålla på att exemplifiera en god stund, men jag anser att detta lilla exempel talar nog för sig själv. De, som på ovannämnda sätt söka trakassera dem som våga tänka fritt, ha nog någon grund varför de göra så. Helt säkert tro de rörelsen skall förlora sina anhängare, men de bedraga nog sig i de flesta fall, ty de verkliga socialdemokraterna offra ej sina idéer för några glimmande guldbitar.

En ärlig socialdemokrat till hån och trakassering, när det är för hans åsikters skull, ja med glädje är han en martyr för sina idéer. Heder åt dem! Må de alltid kvarstå i vårt minne som ärliga kämpar, som kämpar, vilka hellre blevo martyrer än de sålde sina idéer för kapitalisternas, motståndarnas, lockbeten. Än en gång, heder åt dem!

Hulda Henricsson.

Arbetarkvinnornas sång.

Arbetets döttrar sluten er alla,

till våra klubbar i syd och i nord.

Höjen vår fana, låt stridsropen skalla:

»Giv rätt åt oss kvinnor, ej blott uti ord».

Ty vi må besinna

Hur fåfängt det var

för fåtalet vinna

vår rätt till försvar

mot seklers förtryck som var arbetarkvinna

fått tålmodigt lida, till men för vårt kön.

Till kamp därför alla, då skola vi finna

att striden skall bringa oss segrarens lön.

Se huru fördomar hårdhänt ha dragit,

gränsen för kvinnans naturliga rätt.

Hjärtlöst har makten henne bedragit

på varje strävan för människorätt.

Men nu vi ej mera

oss finna däri

Kom låt oss bli flera

och då skola vi

nå fram till det härliga mål som vi spana

i fjärran som giver oss bildning och ljus.

Sluten er under vår enighets fana

och lycka och glädje skall bo i vårt hus.

G—A.

Morgonbris'

oktobernummer utkommer om-

kring den 10 i nästa månad,

och har red. till det n:it för-

säkrat s'g om flera goda artik-

lar i olika frågor. Agitera för

Morgonbris!

Moderskapsförsäkring.

(Forts. och slut från n:r 8.)

III.

Den hastiga överblick av de vunna positionerna på moderskapsförsäkringens område i Europa, som här ovan lämnats, visar, att frågans läge givetvis är gynnsammast i tvångsförsäkringens länder. Den franska frivilliga försäkringen har visserligen nått vackra resultat, men den förutsätter en långtgående enskild offervillighet, vilken måhända icke överallt förefinnes, och dess omfattning är, trots allt, ännu icke allt för betydlig. Det italienska exemplet åter visar, hur man i ett land med frivillig försäkring icke sett någon annan möjlighet till problemets lösning än att låta staten proklamera tvång.

Nu intaga som bekant de flesta länder i världen ifråga om sjukförsäkringens anordnande samma ställning som Italien. Denna gren av den sociala försäkringen har tidigast utbildats på den frivilliga principens grund och den har fortfarande sitt huvudsakliga fäste på denna. Ett tillägg till detta försäkringskapitel, som icke söker att bibehålla samma jordmån, måste alltid väcka betänkligheter. Det är troligt, att det låte sig forma till en nog så vacker byggnad i teorien, men det är dessvärre mycket sannolikt, att dess tillämpning skulle erbjuda djupgående praktiska svårigheter. En obligatorisk moderskapsförsäkring av den italienska typen med en statens kassa som centralorganisation skulle få att kämpa med invecklade förvaltningstekniska problem och skulle dessutom aldrig komma mer än en begränsad del av de kvinnor till godo, som vore i behov av dess stöd. Om en moderskapsförsäkring skall bli av värde och nytta för ett folk, som genom självhjälp ordnat sin sjukförsäkring, så måste den bygga upp sin organisation på, icke utanför, de bestående självhjälpskassorna och utsträcka sin verksamhetskrets till även andra delar av kvinnovärlden än dem som fylla fabrikkerna.

När den svenska riksdagen förra året på grund av en framställning av den outtröttlige socialmotionären Edv. Wa vrinsky beslöt skriva till kungl. maj:t och begära utredning och förslag i moderskapsförsäkringsfrågan, så uttalades uttryckligen den åsikten, att denna fråga borde ordnas genom statens medverkan, men i anslutning till sjukförsäkringen. Denna fullt klara princip är också den enda ledtråd som givits åt de trenne sakkunnige*, i vars händer regeringen sedermera lagt ärendets vidare utredning.

Det svenska sjukasseväsendet är en av de sociala rörelser, som på de senaste

* Landssekreterare P. A. Schotte, assessor C. Stenström samt dr A. Rydin. Dessa tillkallades ursprungligen såsom sakkunnige för en revision av sjukförsäkringslagen. Sedan arbetet därmed avslutats, torde frågan om moderskapsförsäkring upptagas till behandling.

ären visat de kraftigaste utvecklingstendenserna. Särskilt har sammanslutningstanken vunnit insteg inom sjukkassee-folkets led och där givit upphov till organisationer av betydelsefullt slag. De svenska sjukkassorna vänta dessutom av en väl sannolikt inom en snar framtid genomförd revision av sjukkasselagen ökad styrka och ökade möjligheter till framåtgång. De skulle således möta nya krav på sin arbetsvilja och uppgiftskrets med stora förutsättningar att kunna lyckligt genomföra dem.

Det är således troligt, att en moderskapsförsäkring, som infördes i direkt anknytning till våra sjukkassor, skulle från början ha funnit den lyckligaste formen för sin organisation. Visserligen är antalet kvinnliga medlemmar inom sjukkassorna icke särskilt stort. Det torde vid 1907 års slut ha uppgått till omkring 125,000, således icke ens 10 procent av rikets kvinnor i åldern 20—50 år. Men dels är ett icke obetydligt antal sjukkassor sedan gammalt öppet endast för män och dels har intresset för sammanslutningssträvanden bland kvinnorna som bekant hittills på de flesta håll icke varit allt för stort. Gåves emellertid nu genom statens förmedling en särskild anledning för sjukkassorna att ägna sig åt en speciell kvinnoskyddsuppgift — de lämna f. n. endast undantagsvis sjukhjälp åt barnaföderskor — så är det mycket troligt, att antalet kvinnliga sjukkassememmar skulle hastigt växa. Helt visst vore det för sådant ändamål förmånligt, om sjukkassornas alla delägare, både de manliga och de kvinnliga, såväl gifta som ogifta, bidroge till den del av moderskapsförsäkringens kostnader, som komme att falla på sjukkassorna. Den andra delen av dessa kostnader, vilken skulle bli statens anpart i försäkringen, kunde måhända lämpligen regleras genom en praktisk form för återförsäkring i en gemensam, offentlig kassa. Statens bidrag borde vidare graderas i förhållande till det barnsängsunderstöd kassan beviljade, dock så, att detta måste hållas inom vissa föreskrivna gränser såväl till storlek som till varaktighet. Såvitt möjligt torde dessutom moderskapsförsäkringen böra göras till en av kassornas obligatoriska förmåner, ehuru måhända en övergångstid med lindrigare bestämmelser kan vara nödvändig, innan detta mål nås.* —

Hela denna fråga har således redan ryckt oss närmare än vad mången tror. Men vad vi måste göra klart för oss, innan vi gå till en första praktisk lösning av dess problem, är att mellan den tiden och nu måste ligga en period av livlig verksamhet från deras sida, som förstått att det här gäller att bevaka ett av samhällets viktigaste intressen. En period av upplysning framför allt,

* Den danska sjukkasseeinspektören, F. Wittrup, har i ett föredrag i Nationalekonomiska föreningen i Köpenhamn lämnat ett intressant bidrag till denna frågas praktiska lösning. Föredraget finnes f. n. tryckt i »Tidskrift for Arbejderforsikring», jan 1909, sid. 293—312.

av upplysning om vad en lämplig tids verklig vila betyder för våra fattiga mödrar, vad det betyder för deras barn att få den näring och den vård de själva kunna giva dem. En sådan upplysningsverksamhet på bredaste möjliga grundval är ett av folkbildningens mest försummade kapitel, men det är ingångsporten till förståelsen av det väsentliga i det vittomfattande sociala reformkrav, som samlats i moderskapsförsäkringens paroll.

M. Marcus.

Några reflektioner.

Att bekymmer och svårigheter föra människor samman, veta vi ju av gammalt. Särskilt har detta nu varit fallet bland arbetarskara under den nu delvis slutade väldiga kraftmätningen mellan kapital och arbete. Alla ha efter bästa förmåga sökt stödja och hjälpa, där nöden varit mest kännbar. Många, som så kunnat, ha avstått från allt understöd till förmån för dem, vilka haft det svårare, större familjer och flera barn. Kvinnorna ha, så ofta det varit dem möjligt, sökt samlas för ett moraliskt stödja och hjälpa varandra. Man har också en känsla av att vi kvinnor kommit betydligt närmare varandra, och att skilda organisationer arbeta utmärkt tillsammans, då så omständigheterna fordra. Den insats kvinnorna gjort i denna strid torde nog ej ha varit utan betydelse.

Att hålla hemmet samman och den värsta hungern borta med så små tillgångar som nu varit att räkna med, har nog ej varit så lätt. Arbetarkvinnan är van att försaka, van att få de små slantarna att räcka till allt, men det har säkerligen behövts stora ansträngningar och mycken uppfinningsrikhet för att under så lång tid med så gott som intet administrera det fattiga hemmet.

Man kan ej låta bli tänka sig överklasskvinnorna i en liknande situation, och man undrar då över hur länge de skulle kunnat hålla ut. Om de hade varit av omständigheterna tvingade att avskeda sina tjänare, utträtta alla sysslor själva, samt därtill arbeta en och annan dag hos andra med skurning, tvätt eller annat för att möjligen kunna få en liten slant att öka de så gott som tomma förråden med, och därtill av det lilla som finnes hjälpa någon som har det ändå sämre ställt. Man har svårt för att tro, att epitetet »lat» och »ansvarslös» om arbetarhustrun skulle så lätt halka över läpparna på en del s. k. överklassare, om de någon gång finge bära de bördor arbetarklassens kvinnor äro så vana vid. Det kan ju också hända, att arbetarkvinnan väl så tungt känner ansvaret för hemmet och barnen vilket ansvar ofta, allt för ofta i överklasshemmen lägges på just de från arbetarhemmen kommande tjänarinnorna.

Striden har kostat stora offer och givit många ovärderliga lärdomar. Den har bland annat visat klasshatet i så att säga blixtljus, men denna gång har man tydligt sett att hatet och hämnden från överklasshåll är bra mycket starkare än från arbetarhåll, där man ändå tills nu trots på en förbrödring människorna emellan.

Det är alltid bra att veta var man har fienden, man kan alltid strida med mera framgång då man vet klart besked. Många av dem man trots vara vänligt sinnade, har nu visat sig vara bittra fiender, bland dem tänker man då på pressen och alldeles särskilt på *Stockholms-Tidningen*, som genom sin föregivna arbetarvänlighet letat sig väg till mångt arbetarhem, och vilken tidning gått så långt i sitt nu öppet visade hat till arbetarna, att den förbjudit sina tidningsbud att tillhöra sin fackförening. Låt oss vara överens vi alla kvinnor att aldrig smutsa våra händer med den tidningen.

Vad vi vunnit i striden? Ja det kan nog inte sägas så exakt, och beror väl även mycket på vad vi väntat oss som omedelbar vinst. Den insats vi gjort nu hoppas vi dock skall giva vinst stor nog för framtiden, och i förhållande till de offer vi nu bragt.

Att vi ej förlorat, därom övertygar oss borgarpressen för varje dag. Det brukar nämligen höra till någorlunda god ton att ej jubla över en slagen fiende. Efter de senaste veckornas alla lögnhistorier i samma press, kan man ju ej vänta att tidningarna i ett slag skulle ändra hållning, men dessa ständiga försök att med tillhjälp av alla till buds stående medel övertyga sig själva och oss om att vi förlorat, verkar endast raka motsatsen. Vi veta vad vi vunnit, vi veta även att solidariteten är dubbelt stark mot förut.

A. Fr—.

Notiser.

Kvinnorna och arbetarrörelsen i Tyskland.

Enligt det tyska socialdemokratiska partiets årsberättelse har antalet kvinnliga medlemmar stigit från 29,000 till 62,000 medlemmar! Ett faktum som väcker den största uppmärksamhet runt om i Tyskland.

Kvinnorna ha även drivit en intensiv agitation för sin veckotidning »Gleichheit» (Likhet), vars upplaga nått den stolta siffran 77,000. Ett nytt bevis på att arbetarkvinnorna världen över vakna upp till kampen för sin rätt.

Så har vidare i 257 lokala partiföreningars styrelser en kvinna valts (enligt Nürnbergerresolutionen som fordrar att minst en kvinna skall vara med i varje partiförenings styrelse), och finnes det 150 diskussionsklubbar, vilkas uppgift är att giva arbetarkvinnorna teoretisk

kunskap om socialismen och arbetarrörelsen. Därtill har alla partiorganen en gång i veckan en artikel särskilt skriven för och till kvinnorna.

»Kvinnan»

heter de norska socialdemokratiska kvinnornas tidning, vilkens första nr utkom den 1 sept. Det innehåller präktiga och väl skrivna artiklar av kända kvinnor inom norska arbetarrörelsen, såsom av Fernanda Nissen, Gunhild Ziener, Helga Thorssen, Marie Aslaksrud och flera.

Tidningen har nu närmast en viktig uppgift, att vid sidan av upplysnings- och agitationsarbetet för organisation bland arbetarekvinnorna, även föra dem fram med socialdemokraterna i stundande stortingsvalen.

Vi önska de norska systrarna ett hjärtligt lycka till att med sin egen tidning fylla en stor och viktig uppgift inom sitt lands arbetarrörelse.

De första kvinnor i Norge,

som blivit nominerade till stortingsrepresentanter, äro våra duktiga och kända partivänner *Martha Tynes* och *Marie Aslaksrud*, uppställda i Hammersborgs valkrets, Kristiania.

Nya kvinnoklubbar

ha bildats i Falkenberg, Morgongåva, Ersvik, Södra Nyhammar och i Östersund. Vi önska dem välkomna till arbetet för vår stora sak.

Morgonbris'

utrymme har i detta nr blivit så starkt anlitat, att en hel del bidrag måste stå över till nästa nr, däribland många detaljer från storstrejken, som dock ha sitt stora intresse även om det måste dröja en tre veckor till.

Några ord till arbetareklassens kvinnor.

En fråga, som ofta och särskilt under de senaste stridernas dagar gjort sig gällande och framkommit såväl i dagspressen, som från många utom arbetarrörelsen stående, är denna: "Hur ha arbetarkvinnorna ställt sig gentemot denna av lockoutherrarna åstadkomna utsvältningsprocessen?"

De liberala, de s. k. arbetarevänliga organen ha funnit för gott att i flera utlåtanden rikta sina misstankar om verkligen arbetarkvinnorna hysa någon solidarisk känsla för sina kämpande klassbröder. Ja, även den borgerliga pressen har haft sina små funderingar i denna fråga, som synes av följande notis i en av våra mest konservativa blad, som naturligtvis även cirkulerat i den liberala pressen:

"Regeringen skjuter ifrån sig plikten att gripa in under den ömkliga ursäkten att parterna inte vilja veta av

medling. Och inga andra synas sinna de att göra vad den fränst förpliktade underlåter. Var är mannen som landet i denna sin hemsökelses stund behöver?"

Eller var är kvinnan? Ja, var äro kvinnorna? Ty om någonsin en samhällsfråga är ägnad att uppkalla kvinnorna till behjärtad handling, så är det väl denna skandaliga strid, som föres med svälten, familjernas utsvältning, till vapen."

Som synes ligger under detta uttalande något sjukt. Man har troligen hyst förhoppningar att arbetarklassens kvinnor stodo oförstående inför stridens vitalintressen, och på så sätt genom deras initiativ, med påtryckning på sina män, genom protestresolutioner mot storstrejken inom kvinnoklubbar etc., åstadkomma en lösning på striden, naturligtvis till förmån för kapitalistherrarnas intressen.

Således ännu ett bevis att lägga till den s. k. arbetarvänliga pressens, kapitalistherrarnas avlönade lakejtjänster.

Ett synnerligen märkligt faktum har i en av de senaste dagarna kommit till synes, nämligen, att en del "socialt intresserade kvinnor", bland vilka må nämnas *Selma Lagerlöf*, *Emilia Bromé*, *Gerda Meyerson*, *Lydia Wahlström* m. fl., som svar å den här ovan nämnda vädjan till kvinnorna, inlämnat en skrivelse till regeringen, vari begäres att k. m:t måtte åstadkomma medling mellan de stridande parterna.

Som sagt denna skrivelse har utgått från en del överklassdamer, som genom denna antagligen trott sig föra alla landets kvinnors talan.

Men så är ej förhållandet, ty från de berättigades sida, proletärkvinnornas sida, skulle en dylik vädjan aldrig ifrågasättas, då de äro fullt övertygade om att en medling från det hållet ej blev en för proletariatet nöjaktig och lycklig lösning på den hårdnackade striden.

Troligt är väl även, att det svenska majestätet finner denna skrivelse till "ingen åtgärd föranleda".

* * *

Som tydliga bevis på att även kvinnorna dragit till härnad mot förtryckarna äro de skarpa resolutioner och uttalanden, som gjorts över hela landet av socialdemokratiska samt andra kvinnoklubbar.

Ty ett glädjande faktum är att arbetarkvinnorna, det största flertalet åtminstone, ställt sig förstående för sina mäns, bröders, egna och barns intressen, nämligen att försvara tillkämpade mänskliga rättigheter än vad som hittills tillerkänts dem, samt att tillbakaslå de av kapitalistherrarna tillgripna lockouttaktikerna.

Erkännas måste att denna stora sociala strid även hårt drabbat de utkastades hustrur och barn, ty de ha nu i mer eller mindre grad fått undvara mycket, som de under sina vanliga, knappa förhållanden dock varit vana vid.

Men få äro de kvinnor, som ej insett det nödvändiga i denna proletariats strid, att just nu stå deras högsta intressen på spel. Och när arbetareklassens kvinnor, som under denna svåra kamp mången gång kanske gråtit för den knappa brödbiten, ni kunna vara fullt övertygade om, att om segern blir vår, skall eftervärlden, som får bärga de stora och lyckliga skördarna av jättestriden 1909, särskilt egna er en tacksam och stolt tanke, som ställde er förstående och solidariska inför striden, och gjorde den mer effektiv än den varit om ni ej kämpat med.

Kvinnor, lär eder av edra kämpande klassbröder, att bli fullt besjälade av de socialdemokratiska rättvisa idéerna, och lär eder inse det berättigade i deras kamp, och vi skola med eder hjälp nå målet för vår strävan, nämligen en härlig seger.

Leve solidariteten och arbetarrörelsens frigörelse från förtrycket.

Sundsvall den 25 aug. 1909.

L. Th—i.

Indifferens.

En manlig distributör för Morgonbris berättar, att av de 25 ex. han för varje månad kan sälja i den lilla stad han vistas, går det — fyra ex. till kvinnor. Vad skall man tänka om slikt. Vem som helst tycker väl annars, att det vore en oavvislig plikt att kvinnorna själva toge lösnummerförsäljningen av sin egen tidning om hand. Man får väl dock hoppas att intresset inte överallt är lika slappt. Dock kan man icke neka till att mången arbetarekvinna står efter sin manliga kamrat, även då det är fråga om uppoffringar och arbete för bådadas gemensamma bästa. Hennes tankar koncentrerar sig visst uteslutande i unga år kring dans, kläder, flirt och gifas. Och till detta sistnämnda är hon för resten — så länge som hennes intressen inte gå utom ramen för de förstnämnda alternativen — fullkomligt oduglig.

Hennes slöhet är oförlätlig därför, att den inte kommer sig av oförstånd bara, utan av ren maklighet, parad med en för vår tid oroväckande intresselöshet.

Dock, det finns även en del unga män som gärna kunna få en släng av denna lilla slev. T. ex. dessa, som tagit som sitt livs stora uppgift detta idiotiska spakande boll med benen. Är det därför att den tager hjärnans kraft så litet i anspråk som den vunnit en sådan anslutning, denna »sport»? Man kan knappast värja sig för jämförelsen mellan denna sports utövare och en urtida djurklass, vars kropp kunde mäta ända till 50 mtr i längd, med omfång i proportion, men vars huvud inte var större än en knuten hand. Detta djur var säkert inte vidare snillrikt, men, såg det inte upp med huvudet, fick det väl göra det med benen!

J—å S—m.

Från arbetsfältet.

Brev från Smedjebacken.

"Sommaren sköna" konkurrerar alltid med föreningslivet. Man vill inte gå på möten och dryfta frågor och leta upp synpunkter och diskutera då med samma intresse som på vintern. Vår klubb fann det ock klokast att under sommaren inskränka mötena till endast ett i månaden. I stället ha vi kommit på den i vårt tycke goda idén att göra utflykter om söndagarna till byarna runt omkring. Ett par tre kamrater göra sällskap, tar en packe Morgonbris — den köper folk gärna — samt "Arbetarekvinnorna och socialismen" — en broschyr som varenda arbetarekvinna måste läsa väl — och vandra i väg en solig söndag. Det är så lätt att gå långa vägar, då man har en lär mest själv på en dylik resa. Man får skön sak att sprida kunskap om. Men man nya intryck och föreställningar, lär känna nya människor och deras tänkesätt och får på samma gång njuta av nya, vackra naturtavlor. Det är så mycket att lära och se, bara man har alla sinnen öppna och mottagliga.

I varenda stuga gå vi in och köper man ingenting av oss, så lämna vi dem alltid gratis Ströms lilla broschyr: "Kvinnor, skaffa er bildningens och sammanslutningens makt!" Det väckelseropet ska vi ha in i vartenda arbetarehem inom Norrbärke socken, innan vi ge oss. Tro ni inte, kamrater, att sådant måste göra verkan med tiden?

En fråga, som vi härförliden hade före på ett möte var: Huru skola vi kvinnor bäst fylla vår uppgift som uppfostrare och medborgarinnor? Första vällkorat härför vore, sades där: upplysning. "Upplysning, upplysning i alla riktningar, upplysning utan gräns" (Heidenstam), är vad vi kvinnor behöva. Vi behöva kunskap om lagarna för såväl själens som kroppens utveckling hos barnet. Vi behöva allmänbildning, så att vi kunna uppfostra våra barn till harmoniska människor och till kloka medborgare och medborgarinnor. Vi behöva kunskap om lagarna för samhällets sammansättning och utveckling. Vi måste skarpt framhålla vår fordran, att samhället ger såväl män som kvinnor en bildning, som gör oss lämpliga till såväl uppfostrare som medborgare. Bäst framföra vi dessa våra krav genom deltagande i föreningslivet och genom stödjande av arbetarepressen, där vi också alltid måste framföra kvinnornas krav på rösträtt, som ju är det mest effektiva medlet till förverkligandet av de fordringar vi ställa på samhället.

Men vår uppgift som uppfostrare och medborgarinnor bjuder oss att hålla ett vaksamt öga på vår folkskolas utveckling. Man borde väl kunna fordra, att där lades en grund hos den uppväxande ungdomen till såväl blivande föräldraskap som medborgarskap. Ty ännu på länge kan ej hemmen tänkas vara mäktiga detta. Vi måste som kvinnor verka för att ledningen av folkskolan kommer i folkskolas egna händer. Det är ju skamligt att den till stor del skall handhas av en klick "överklassare", som skickar sina barn till sina egna skolor och som trots stora ord och granna fraser om sin upplysningsvinnlighet ändock innerst inne icke unna arbetarebarnen en verklig och sann kunskap. Nej: "Bort med fingrarna från folkskolan!" (Ossian Nilsson). Det blir den paroll vi ha att följa därvidlag.

Kooperationen — socialismen i praktiken — ha vi också sökt föra fram. Så har kvinnoklubben tagit initiativet till bildandet av en kooperativ mjölkaffär. Den har nu börjat fungera och tycks gå utmärkt bra. Medlemsantalet är 85, fler blir väl efter hand. Litet kooperativ av vad slag det vara må, borde varje kvinnoklubb söka praktisera. Att främja Kooperationen är en av våra förnämsta uppgifter.

Ja, så leva vi fram i Smedjebacken. Vi sända härmed våra kamratliga hälsningar

till klubbisterna landet runt. Glömmen inte att slå vakt kring vår egen priktiga och vackra Morgonbris!

Smedjebackens soc.-dem. kvinnor.

Brev från Malmö.

Alltid har vår Folkets park varit oss kär, men i dessa dagar ha vi lärt oss älska och värdera den som aldrig förr. Den är vår angenämaste och mest anlitade tillflyktsort. Det är icke utan rörelse man ser dessa stora människomassor, som varje dag samlas där för att avhålla sina storstrejksmöten. Dessa möten, där ett lugn och en disciplin härskar, som är så tilltalande, att man måste känna sig gripen.

Den kanhända synes förmätet utav mig att uttrycka mig så, då jag själv är en liten länk bland dessa skaror, men det är ju alla och envar tillåtet att uttrycka sina känslor.

Men icke blott inför våra direkta storstrejksmöten, är det som sinnet blir vekt, och man känner en viss stolthet att tillhöra denna arbetareklass, vilken nu strider så beundransvärt för sina mänskliga rättigheter och där ingen tanke på återgång finnes förrän striden är slut, utan även och jag vågar säga i lika hög grad, då man i arla morgonstunden kommer ut i "Folkets park" och ser dessa stora skaror av såväl män som kvinnor samlas därute för att avhämta de små livsförnödenheter, som kunna anskaffas, för att i någon mån och för stunden kunna lindra nöden för dem, som äro svårast hemsökta. Det är ett rätt svårt arbete för kommittén att dela dessa smulor och det kännes ofta bittert, då man ser dessa sorgsna anloten och hör denna klagan över nöd och umbäranden. Och då man besinnar att alla de i dessa dagar så svårt hemsökta äro arbetare, som giva samhället vad de äga (sin arbetskraft) och de utav detta samhälle lönas med förtryck och hån i alla riktningar, och vill man icke höja sig för dessa utsvältare, så skall man krossas. Ja, då sjuder harmen och det är omöjligt att känna annat än förbittring och hat mot dessa, som i så namnlös profit-hunger och på så skamligt sätt exploaterar män, kvinnor och barn. Men vi äro vana vid försakelse i alla former och vi vilja vår rättvisa sak, därför kämpa vi alla som en man i denna kamp, och vår förhoppning är att vår solidaritet skall hjälpa oss fram till seger.

A. E—g.

Brev från Boxholm.

Som förut intet varit synligt i "Morgonbris" från denna plats, har undertecknad enligt uppdrag velat lämna några rader till vår, de socialdemokratiska kvinnornas, tidning.

Boxholms kvinnoklubb bildades den 26 oktober 1908, efter ett föredrag av Hilma Hofstedt, med 21 antecknade medlemmar. Vårt första möte avhölls i början på november och snart var arbetet i full gång. En av klubbens första åtgärder var att samla namn på en petition till förmån för det "lokala votot", i vilket kommunalstämorna i Asbo och Ekeby församlingar, till vilka Boxholm hör, skulle i likhet med vad som skedde landet runt, uttala sig. Cirka 300 kvinnliga namn uppsamlades på petitionslistorna och troligt är, att denna opinionsyttring kraftigt bidrog till, att Asbo kommunalstämman gjorde ett uttalande till förmån för det "lokala votot". Ekeby kommunalordförande däremot var bland dem, som fann det gå utom stämmans befogenhet att ens upptaga frågan till behandling och därvid blev det. Det mest närliggande arbetet var dock, att föra agitationen för vår klubb och för socialdemokratiske idéer både inåt och utåt, bland medlemmar och utomstående.

I december månad var ett agitationsmöte anordnat med föredrag av fru Ruth Gustafson och sedan hava vi såväl muntligt som

genom spridning av broschyrer och tidningar fört vår propaganda. Både broschyrer och "Morgonbris" hava gratis utdelats och genom en kommitté har klubben verkat för spridningen av vårt läns socialdemokratiska organ: "Östergötlands Folkblad".

I april månad avhöll vi en fest till förmån för klubben och å vilken red. Axel Sterne från Mjölby talade. Vid denna fest hölls därjämte auktion å en hel del handarbeten, som förfärdigats och skänkts av klubbmedlemmar och inbrakte denna en ganska god behållning.

Klubben deltog under eget standar och efter särskilt engagerad musikkår i platsens 1-majdemonstration. En trevlig utflykt hade vi till Motala verkstad en söndag och till kamraterna i därvarande kvinnoklubb. När man blickar tillbaka på den jämförelsevis korta tid vår klubb arbetat, så har den dock trots allt, och trots att dess numerär endast består av ett 30-tal våra idéer hängivna kvinnor, visat sig glädjande livaktig.

Ett par av våra medlemmar har omigrerat till Amerika för vinnande av bättre utkomst, men i övrigt har den lilla medlemssiffran vi äga varit stabil. Den är dock mycket blygsam om man betänker, att det på platsen finnes minst 500 arbetarekvinnor, vilkas rätta plats vore i våra leder för medverkan till framgång åt vår och deras gemensamma sak. Religiositet och bristande solidaritetskänsla för sin egen klass, gör dock arbetet bland dessa utanför rörelsen stående kvinnor hårt och tungt. Över alla teoretiska satsar står i sanningsvärde ingen högre än den som säger, att i enigheten ligger styrkan och endast med makten av en enig arbetareklass bakom våra krav skola dessa beaktas eller oss tillvingas. I icke mindre grad än männen bland arbetareklassen, gäller detta även för oss arbetarekvinnor.

Elin B—g.

Landskrona-brev.

Landskrona arbetarekommuns kvinnoklubb avhöll sin 4:de årsfest lördagen den 17 april. Oktat vi ha ett nytt och stilfullt Folkets hus, måste vi tillbakavisa ett 50-tal festbesökande, på grund av att den största lokalen ej kunnat anskaffas. Detta visar att — åtminstone vid festtillfällen — utomstående intressera sig för klubben. Och vi våga hysa det hoppet, att detta är ett gott tecken för framtiden. Vid festens öppnande uttalade också inledarinnan den förhoppningen, att det kommande året måtte bära lycka i sitt sköte, så att vi må kunna vinna många nya medlemmar i vår klubb samt arbeta så, att våra manliga kamrater kunna lära sig förstå och uppskatta värdet och nyttan av vårt deltagande i kampen. För att fortast möjligt nå det mål, varefter vi socialdemokrater sträva, är det nödvändigt, att den ena parten erkänner den andres deltagande i arbetet.

Av den tablå, som upplästes över klubbens arbete under det gångna året, må framhållas: Att klubben avhållit 23 ordinarie möten samt att 15 nya medlemmar ingått i klubben. De viktigaste diskussionsfrågor som diskuterats ha varit: Särskiljningsfrågan, Den parlamentariska aktionens nödvändighet, Riksdagsmannavalet, Lika lön för lika arbete, Huru bära våra medlemmar arbeta för att få våra klubbmöten så intressanta och lärorika som möjligt?, Vilken ställning bära de socialdemokratiska kvinnoklubbarna intaga gent emot de borgerliga rösträttsföreningarna?, Är det rätt att begära utträde ur klubben — för, att man får motsägelser? Vilka åtgärder bära vidtagas för att få klubben starkare i numerärt hänseende?, Margarinfrågan samt Bör klubben ej samarbeta med övriga kvinnliga fackföreningar på platsen i vissa frågor? Dessutom har klubben vid flera olika tillfällen diskuterat frågan om bildandet av en kooperativ charkuteri- och köttaffär, men på grund av ekonomiska svårigheter har denna viktiga fråga ännu tyvärr ej funnit någon lösning.

Klubben har anordnat följande föredrag: Två av fröken Maria Björkman, ett av journalist Erik Håkansson, ett av fru Kata Dalström och ett av hr Gustav Möller från Hälsingborg.

Dessutom har klubben tillsammans med ett par av platsens föreningar anordnat en morgontur till Folkets Park, där föredrag hölls av professorskan Wicksell och redaktör P. Albin Hansson från Malmö. Vid detta tillfälle besökte klubben av medlemmar från Skromberga och Hälsingborgs kvinnoklubbar.

Klubben har till de arbetslöses förening skänkt 5 kr. Likaså 5 kr. till en basar, som avhållits till förmån för tidningen Kuriren. Dessutom har klubben inköpt 2 st. reverser à 10 kr. i Kooperativa förbundets folkklän. Klubben har vidare deltagit med salustånd i julbasaren till förmån för Folkets Hus.

Vid skånska kvinnoklubbarnas andra konferens i Eslöv var klubben representorad av ett ombud.

Vid klubbens möten har vidare förekommit uppläsning av berättelser, deklamation och sång. Under julen anordnade klubben en familjefest och ha samkväm varit anordnade vid några av klubbens möten.

Arsfestens glansnummer utgjordes av det praktiska föredrag om kvinnan och kommunalpolitiken, som hölls av fröken Emma Eskilson från Arlöv. Kaffedrickning och dans var sista numret på programmet och trädades dansen tills kl. 3 på morgonen, då festdeltagarna belättna och tillfredsställda åtskildes.

Till Morgonbris' läsare sändes kamraternas hälsning.

Genom klubbens sekreterare

M-a D-g.

Brev från Falkenberg.

Den 19 augusti 1909 är ett datum, som ett dussin kvinnor i Falkenberg med glädje skola minnas länge.

Den dagen bildades här med tolv medlemmar en socialdemokratisk kvinnoklubb under fru Klara Anderssons ledning. Fem av dessa kvinnor blevo den 27 april d. å. utsedda av Socialdemokratiska ungdomsklubben här på platsen som interimsstyrelse för startande av en kvinnoklubb. Vi ha sedan dess haft möte varannan vecka, diskussionsmöten i förening med arbetsaftnar för att uttröna, huruvida det fanns utsikter för oss att bilda en klubb. Vi ha hela tiden agiterat för tillslutning och detta har verkligen lyckats, äs nu äro vi 12 stycken, som energiskt skola sträva för socialismens idéer och grundsanningar.

Vi ha haft intressanta möten och olika diskussionsfrågor, politiska och samhällsfrågor. Med anledning av den pågående storstrejken uttalade klubben sig för att göra något för rusdrycksförbudets utsträckande efter storstrejkens slut. I sammanhang härmed beslöt klubben att utskryva två listor, av vilka den ena lämnades till nykterhetsfolkets centralkommitté och den andra till storstrejksstyrelsen (båda i Falkenberg) med begäran att dessa båda styrelser måste anordna ett möte med kompetent talare, där denna fråga behandlades och uttalande göres för rusdrycksförbudets utsträckande till minst 14 dagar efter storstrejkens slut. Detta dels ur rent nykterhetsintresse, och dels för att därigenom bidra till att ej något av arbetarnas inkomster drages från hemmen, åtminstone under den första tiden. Enda möjligheten här till är, att folket själv framför detta krav genom anordnandet av offentliga möten och resandet av en folkopinion härför.

Det har ju genom myndigheternas ingripande också inträtt ett permanent rusdrycksförbud, ett förhållande, som, oavsett vilken åsikt man än intager till striden mellan kapital och arbete, man måste giva sitt erkännande åt. Det lider nog intet tvivel om, att nykterhetsfrågan blivit förd avsevärt närmare sin lösning under dessa dagar, än man vid en första tanke vågat tro. Vi anse det bör vara varje vaken samhällsmedlems skyldighet att bidra till att rusdrycksförbudet bliver utsträckt så långt som möjligt, minst 14 dagar efter storstrejkens slut.

Nu till sist en hjärtlig hälsning till kamrater landet runt från Falkenbergs socialdemokratiska kvinnoklubb.

Sofia Rylander.
Sekr.

Brev från Arvika.

Som vi tro det skall intressera våra kamrater att få höra något från Arvika Kvinnoklubb, ha vi beslutat att tillsända vår kära Morgonbris följande lilla brev.

Vår klubb är inte gammal och är mycket liten till växten. Den har ännu ej lärt sig att gå riktigt. Klubben bildades av tio medlemmar, däribland fem, som blott antecknade sina namn och sedan försvunna. Men de fem, som stodo kvar, arbetade intensivt och vunno snart framgång. Klubben ökade sitt medlemsantal för varje möte samt gjorde flera ganska lyckade fester. Vi sände även ombud till kvinnokongressen i fjol, samt tecknade tio andelar i Värmlands Folkblad.

Vi ha under den tid vi arbetat iätt erfara både medgång och motgång; man har betraktat oss med misstänksamma blickar från flera håll. Än ha vi varit för mycket revolutionära, än för reaktionära o. s. v. En farlig skräck ha vi blivit för Arvika nykterhetsförbund genom att vi tagit nykterhetsverksamheten så behjrtansvärt, att vi ville deltaga i den för varje år anordnade nykterhetsdemonstrationen på platsen. Både i fjol och i år ha vi inlagt ansökan att få gå med, men det lyckades inte, ty vår fana är röd och vårt farliga namn står på den "å se då" på färgen som då "hängar".

Under den gångna vintern har klubben haft svårt att reda sin ekonomi, ty nästan alla företag ha gått med förlust. Vi ha värdjat till Folkets Hus' styrelse om billigare hyra än vad större föreningar betala, till dess vi skulle kunna rycka upp oss litet, men finga avslag även där. För att ej komma i allt för stor balans beslöt vi nu att under sommaren avhålla våra möten i den fria skogen.

Den 16 juni hade vi vårt första möte i den så vackra och rymliga lokalen och hade ej tusental av "fridstörare" infunnit sig i luften, så hade vi trivts riktigt bra. Vi diskuterade med liv och lust våra frågor, fastän ordningen vill gärna bli mindre parlamentarisk ute i det fria än inom hus.

Ja, kamrater! Vi måste lära oss att strida, ty utan strid bli inga hjältar och utan hjältar blir ingen seger.

„Systrar, kom med oss i ledet,
Det duger ej sovande stå.
Det gäller att själva skapa
Den lyckan, som en gång blir vår.“

Till sist en hjärtlig hälsning till våra kamrater både när och fjärran från Arvikaklubben.
Lydia Öbärj.

Brev från Hallstahammar.

Som jag lovade i mitt förra brev att återkomma, vill jag meddela litet från klubben. Den lover fortfarande, fast medlemsantalet minskar i stället för att öka. Sorgligt nog stå kvinnorna fortfarande lika oförstående för den goda sak vi alla gemensamt borde kämpa för. Vi ha haft en storartad vinterträdgårdsfest, som inbringade oss en rätt god slant i vår tomma kassa, av vilken vi löst andelar i Folkets-Hus-föreningen. Mycket av slöheten får man nog här som på andra platser tillskriva de manliga. De borde väl i första rummet vara de, som skulle stödja klubben i stället för motsatsen. Undantag finnas väl, men de finnas även, som tvingat sina hustrur att taga avstånd från klubben, fast de själva haft stort intresse för den.

Vår agitation bedrivs med säljandet av Morgonbris, varav vi sälja 75 ex. i månaden, men kunde det nog gå att sälja dubbelt så många, om det ej vore så gutingsblandad befolkning här vid Hallstahammar.

En inbjudan finga vi från Ramnäs kvinnoklubb att bevista deras fest den 25 juli, som de anordnat i deras så vackert belägna Folkets Park. Man kan ej annat än beundra de energiska kamraterna i Ramnäs, som äro

så få, men ha så god vilja att arbeta för vår framgång. Ieder åt dessa kvinnor. Vår partivän P. Bergman skildrade där det stora misstag, som gjort, att kvinnan har fått stått så långt tillbaka och ej fått deltaga i det sociala arbetet. Han uppmanade särskilt de manliga att stödja kvinnorna i deras påbörjade arbete. Därmed vore mycket vunnet.

Till sist en uppmaning till alla kvinnor att vakna upp; det behövs sannerligen för arbetarkvinnan så väl som männen att förena sig och stödja varandra.

Med en begäran att få återkomma vill jag sända alla klubbar landet runt en hälsning från Hallstahammars Socialdemokratiska Kvinnoklubb.

H.

Ändringar till minneslistan

samt nya klubbar.

Falkenberg*: Sally Svensson, Hamnvägen.

Morgongåva*: Fru Edla Sabel.

Norrköping: Fru Alma Hillerström, N. Kungsgatan 19, adr. Gyllander.

Stockholm: Fru Anna Johansson, Dalagatan 52, II ö. g.

Södra Nyhamn*: Fru Ida Kinäll.

Trollhättan: Frkn Selma Dahllöf, Juno 5.

Östersund*: Fru Loton Ödmark, Storg. 27.

* Nybildade klubbar.

Bomullsklädningar

i avpassade bitar, 8 mtr, äkta färg, nya eleganta mönster, erhållas till 2,85. De extra goda kvalité 3,20. Minutpriset å dessa tyger är ca 50 å 55 öre met. Bustygz 2,2 met., extra fin randig Perkal 75 cm. bredd till 88 öre. De av Musslin inneh. 2,2 met., fina mönst., pr bit 77 öre. Tillskriv Otto Oskarson, G:la Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

Köp Koop. Syfabriken

=== LINNÉAS ===

tillverkningar. Efterfråga dem i de Koop. affärerna över hela landet!

St. Vattugatan 5, II — STOCKHOLM.

Gynna den kooperativa fabrikationen.

I varje arbetarhem,

där man vill följa med och förstå

kvinnornas frigörelsesträvanden,

bör

Morgonbris

finnas.

Därför:

Prenumerera på

Morgonbris!